

Kateřina Jirsová, UO: 403059

SP7MP_MTO2 Metodologie 2

Vzkumn projekt

(kvalitativn výzkum)

Tma: Problematika studentů se specifickými poruchami učení

Vzkumn problém: Podpora studentů se specifickými poruchami učení na V

Otázka: Jak podpora je poskytována studentům se specifickými poruchami učení v rámci jejich tercirnho vzdělávání?

Specifick poruchy učení se dotkj všech složek osobnosti postiženého jedince a v důsledku toho sehrávají svou zsadn roli především v oblasti vzdělávání. Po dobu primárního, sekundárního vzdělávání se osoba s SPU setkává s nejrůznější podporou. Ve stupni tercirnm jako by tato problematika ustoupila do pozadí. Je to něco, o ˇem se prli, dle mého názoru nemluv. Vzhledem k tomu, že velmi ˇasto bývá problematika SPU na V skryta, vyplatí se j věnovat blíže. Proto bych se ráda ve svém projektu věnovala poskytování podpory studentům na V v několika mstech (Brno, Praha, Olomouc), nsledn porovnala, a prpadn navrhla metodick pokyn, kter me posloužit jako inspirace i pro jin V.

Cílem výzkumu je zjistit, jak je to s poskytováním studijní podpory v oblasti tercirnho vzdělávání a navrhnout mon metodick postupy vhodné pro studenty se specifickými poruchami učení („Co dělat když... , co dělat aby...“).

Hlavn vzkumn otázka: Jak podpora je poskytována studentům se specifickými poruchami učení v rámci jejich tercirnho vzdělávání?

Dílčí výzkumné otázky:

- Jsou studenti dostatečně informováni o možnosti využití podpory?
- Kdo poskytuje podporu studentům s poruchami učení na VŠ?
- Jsou studenti depistážně vyhledávání?
- Pokud je studentům s poruchami učení podpora poskytnuta, jak ji oni sami hodnotí?
- Co by případně chtěli studenti zlepšit?

Pro účely zpracování své diplomové práce jsem si vybrala formu kvalitativní výzkumné strategie. Důvodem pro mě byla samotná strukturalizace tématu. Jedná se o individuální potřeby každého jedince, které dle mého názoru nejlépe zjistíme pomocí kvalitativního výzkumu.

4. *Návrh metody sběru dat, představa o počtu a kontaktování výzkumných jednotek*

Ke zmapování současného stavu podpory studentům se specifickými poruchami učení na VŠ ve vybraných třech městech využiji pomoci středisek pro pomoc studentům se specifickými nároky, které při zvolených univerzitách fungují. Dále pak několik studentů studujících na univerzitách, kteří sdělí své osobní zkušenosti.

Potřebné informace zjistím pomocí rozhovorů. V prvním případě se samotnými studenty, kterým je podpora v rámci studia poskytována a v případě druhém, s odpovědným člověkem věnujícím se této problematice přímo ve středisku. Rozhovor bude mít polostrukturovanou formu, kde zůstává prostor pro přizpůsobení otázky dle situace. Komunikační partner pak může sdělit výzkumníkovi svoje osobní zkušenosti.

Další metodou bude analýza osobních dokumentace (rodinná a osobní anamnéza a zprávy z poradenských pracovišť). Díky časové náročnosti výzkumu (schůzka s respondenty, s osobami ze středisek při zvolených univerzitách. Rozhodla jsem se zvolit maximálně 8 respondentů; nejdříve budu všechny kontaktovat prostřednictvím e-mailu, poté budu usilovat o osobní setkání.

5. *Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat - scénář rozhovoru*

Scénář rozhovoru:

1. Rozhovor pro osobu poskytující podporu (pracovník střediska)

Obecné otázky:

- Kolik je studentů se specifickými poruchami učení na Masarykově univerzitě a kolik z nich využívá podpory, pomoci Střediska Teireisiás?
 - Kontaktuje středisko studenty samo nebo se studenti ozývají sami?
 - Jaké konkrétní poruchy učení nejvíce jednotliví studenti mají?
 - Co vše studentům s SPU je středisko schopno nabídnout?
 - Jaký druh podpory studenti nejvíce využívají a z jakého důvodu?
 - Jak často komunikujete se studentem?
 - Kontaktujete například SŠ, kam student docházel, abyste se dozvěděli potřebné informace?
 - Máte možnost zpětné vazby?
- Otázky týkající se jednotlivých studentů, kteří se zúčastní výzkumu:
 - Obrátil se na Vás student ihned, jak začal chodit do školy?
 - Co konkrétně poskytujete za podporu studentovi?
 - Co mu činí největší potíže?

Rozhovor se studentem

Obecné otázky:

- Jakou poruchu učení máte diagnostikovanou? A v jakém věku Vám byla diagnostikována?
- Navštěvoval/a jste klasickou základní školu?
- Kdy Vám v průběhu Vašeho vzdělávání byla nabídnuta nějaká podpora? Kým a jaká?

Otázky týkající se podpory na VŠ:

- Je Vám v současné době poskytována či nabízena nějaká pomoc při studiu?
- Čím se liší podpora při studiu na VŠ oproti studiu na ZŠ nebo SŠ?
- V jakých oblastech Vám středisko nejvíce pomáhá?
- Je něco co se Vám nelíbí, s čím nejste spokojen/a?
- Je něco, co byste chtěl/a zlepšit? Pokud ano, co by to bylo?

6. Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu

Možný problém vidím v počáteční fázi komunikace zkoumaných osob a získání důvěry respondenta k výzkumu a k výzkumníkovi samotnému. Z tohoto důvodu velice ráda přivítám pomoc střediska, které mi připraví „výzkumnou půdu“. Další problém bude skloubit volný termín respondenta.

7. Terénní poznámky a záznam z prvního realizovaného rozhovoru/ pozorování/ analýzy dokumentu atd.

Brno

Středisko Teireisias.

Je celouniverzitním pracovištěm Masarykovy univerzity a je zaměřeno na pomoc studentům se specifickými nároky.

Jeho primárním úkolem je zajišťovat, aby akreditované studijní obory na univerzitě mohli absolvovat také studenti se smyslovým či jiným handicapem.

Zřízeno od roku 2000.

Praha

Středisko Tereza.

Zázemí a služby centra nabízí především osobám se zrakovým postižením.

Zřízeno od roku 1992.

Olomouc

Centrum podpory studentům se specifickými potřebami.

Centrum pomoci handicapovaným poskytuje studentům se zdravotním znevýhodněním komplexní poradenský, technický a terapeutický servis.

Zřízeno od roku 1996 při katedře Speciální pedagogiky.

Z poznámek z rozhovoru:

Poruchy učení a já.

Je mi 23 let.

Studuji 3. rokem na ČVUT v Praze. Snad to vše dobře dopadne a na začátku června získám po velkém úsilí bakalářský titul, doufám.

Mám poruchu učení, přesněji řečeno dyslexii a dysortografii. Dyslexie je porucha čtení a dysortografie porucha pravopisu. Mnohdy mi dost znepríjemňují můj studentský život, já ale vždycky vždy říkám, že může být i hůř.

Na základní škole se mi spolužáci smáli, dělali mi různé věci, jako třeba vyhazování penálu z okna se všemi rozšroubovanými tužkami. Příjemné to vůbec nebylo, ale nikomu jsem to neřekl, bál jsem se.

Ne, připadalo mi dokonce, že naší třídní učitelce je to jedno. Nic s tím nedělala.

Na SŠ už to bylo o poznání lepší, jak z hlediska spolužáků, tak i co se týče přístupu učitelů. Byla to taková příjemná změna. No a na VŠ je to úplně nejlepší. Necítím se nijak jiný. Jsem se spolužáky na jedné lodi.

Velice mi pomáhá naše středisko Tereza, které funguje při univerzitě v Praze. Nebýt jeho tak si nejsem jistý, jestli bych byl vůbec schopný dostudovat. Pomáhá mi opravdu hodně. Stejně tak jako moje mamka, která se mi také snaží moc hodně pomoci. Moc jí za to děkuji.

Tak týká se to především kontrol prací, které napíšu, třeba i podtržení důležitých pojmů. S výukou AJ, protože s tou mám velké problémy a nemám ji rád. Anebo také mi pomáhají s komunikací mezi vyučujícími jednotlivých předmětů, protože někdy je to nad moje síly.

Tak to sama asi taky moc dobře znáš. Vždycky je to v lidech a téměř všude se najde někdo, kdo bude mít se mnou nějaký problém. I když já kdybych mohl, tak pomoc střediska využívám minimálně a snažím se, ale někdy to vyučující nechápou.

Třeba jednou jsem o přestávce šel za jedním vyučujícím, jestli by mi nemohl něco povysvětlit. Přišel jsem o konzultačkách s tím, že mi řekl, jestli mu někdo zaplatí ten čas navíc, který se mnou stráví navíc. Za to on prý není placený. To mě dost zamrzelo. Já se totiž na zkoušky musím připravovat o dost déle, protože jen „hloupé“ přečtení skript mi trvá strašně dlouho.

“No ale od toho problému je to lepší a většina vyučujících vše chápe.

S fungováním střediska jsem moc spokojen, jak už jsem říkal. Neměnil bych opravdu vůbec nic. Snad to tak nevidím jen já sám. Smích...

8. Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě zkušenosti z terénu, získané plněním předchozího bodu

Na základě zkušeností z terénu jsem schopna vyhodnotit svůj výzkumný závěr. Zjistila jsem, že není ani třeba mnoha otázek, hned ze začátku se můj komunikační partner velice rozhovořil a zodpověděl hned několik dalších otázek dříve, než jsem je vůbec stihla položit. V případě možných potíží při získání kontaktů na další komunikační partnery mohu svůj výzkum upravit tak, že prozkoumám podporu pouze na Masarykově univerzitě.

9. Seznam relevantní (odborné) literatury (minimálně 10 položek, dvě z toho zahraniční) dle citační normy jednoho z oborových časopisů

BARTOŇOVÁ, Miroslava; VÍTKOVÁ, Marie. *Strategie ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a specifické poruchy učení : Texty k distančnímu vzdělávání*. Brno : Paido, 2007. 159 s. ISBN 978-80-7315-140-9.

BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Kapitoly ze specifických poruch učení I : Vymezení současné problematiky*. 1. vydání. Brno : Univerzita Masarykova , 2004. 128 s. ISBN 80-210-3613-3.

FLETCHER, M. Jack, LYON G. Reid, FUCHS S. Lynn, BARNES A. Marcia. *Learning Disabilities: From Identification to Intervention*. New York: The Guilford Press, 2007. 325 pp. ISBN-10: 1-59385-370-X.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra; ŽÁČKOVÁ, Hana. *Reedukace specifických poruch učení u dětí* . Praha : Portál, 2008. 175 s. ISBN 978-80-7367-474-8.

MICHALOVÁ, Zdena. *Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních*. 2.rozšíř. vyd. Havlíčkův Brod : Tobiáš, 2004. 114 s. ISBN 80-7311-021-0.

MICHALOVÁ, Zdena. *Sonda do problematiky specifických poruch chování*. 1.vyd. Havlíčkův Brod : Tobiáš, 2007. 207 s. ISBN 80-7311-075-X.

MICHALOVÁ, Zdeňka. *Specifické poruchy učení a chování*. Praha: Univerzita Karlova, 2003. 46 s. ISBN 80-7290-115-X.

POKORNÁ, Věra, *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. 3. rozšíř. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2001, 333 s. ISBN 80-7178-570-9.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. 1. vyd. Praha : Výzkumný ústav.

SELIKOWITZ, Mark. *Dyslexie a jiné poruchy učení*. 1. české. Praha: Grada, 2000. 136 s. ISBN 80-7169-773-7.

VÍTKOVÁ, M. *Integrativní speciální pedagogika Integrace školní a sociální*.

Brno: Paido, 2004, 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

Vyhláška MŠMT ČR č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři. Sbírka zákonů ČR, Částka 4 ze dne 11. ledna 2005. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2005.

Vyhláška MŠMT ČR č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. Sbírka zákonů ČR, Částka 11 ze dne 25. ledna 2005. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2005.

Vyhláška MŠMT ČR č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Sbírka zákonů ČR, Částka 20 ze dne 17. února 2005. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2005.

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Sbírka zákonů ČR, Částka 20 ze dne 17. února 2005. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2005.

Zákon ČR č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Sbírka zákonů ČR, Částka 103 ze dne 2. září 2004. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2004.

ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení.* 10. přeprac. vyd. Praha : Portál, s.r.o., 2003. 263 s. ISBN 80-7178-800-7.

WONK, Bernice. *Learning about learning disabilities.* Thrd edition. London: Elsevier Academic Press, 2004. 632 pp. ISBN: 0-12- 762533-X.

Myslím, že téma není dost nosné na DP – zvážila bych rozšíření nebo přeformulování otázek tak, abyste využila potenciál metody, kterou chcete používat, tj. rozhovorů.